

Pitagora

De la Wikipedia, enciclopedia liberă

Pitagora sau **Pythagoras** (în greacă: Πυθαγόρας; n. circa. 580 î.Hr. - d. circa. 495 î.Hr.)^[2] a fost un filosof și matematician grec, originar din insula Samos, întemeietorul pitagorismului, care pune la baza întregii realități teoria numerelor și a armoniei. A fost și conducătorul partidului aristocratic din Crotone (sudul Italiai). Scrierile sale nu s-au păstrat. Tradiția îi atribuie descoperirea teoremei geometrice și a tablei de înmulțire, care îi poartă numele. Ideile și descoperirile lui nu pot fi deosebite cu certitudine de cele ale discipolilor apropiați.

Pitagora a fost un mare educator și învățător al spiritului grecesc și se spune că a fost și un atlet puternic, așa cum stătea bine atunci poeților, filosofilor (de exemplu, Platon însuși) și comandanților militari.

Pitagora era ionian, originar din insula Samos, dar a emigrat la Crotone, în Italia de sud, unde a întemeiat școala ce-i poartă numele, cea dintâi școală italică a Greciei antice.

Pitagora pare să nu fi scris nimic. Doctrina filosofică a pitagorismului ne este totuși destul de bine cunoscută din lucrările lui Aristotel și Sextus Empiricus, precum și din lucrări ale pitagoricienilor de mai târziu. Totuși, nu se poate stabili cu precizie ce aparține lui Pitagora și ce au adăugat pitagoricienii ulterioari. Celebrele texte "pitagoricene" *Versurile de aur ale lui Pitagora* și *Legile morale și politice ale lui Pitagora*, existente și în traduceri românești, aparțin unei epoci ulterioare.

Cuprins

Prezentarea filosofiei lui Pitagora

- Doctrina despre număr
- Monada
- Doimea nedefinită
- Generarea numerelor
- Generarea universului sensibil (a lucrurilor)

Armonia universală

- Teoria despre muzică
- Cosmologia
- Muzica sferelor

Teoria despre suflet

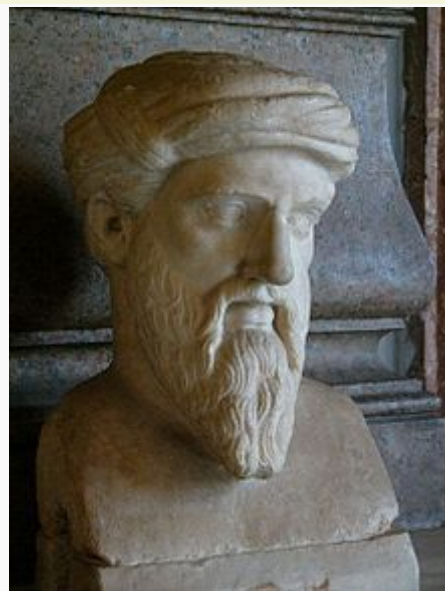
Etica

Bibliografie

Vezi și

Note

Pitagora

Date personale

Născut	Samos , Liga Ioniană ^[*]
Decedat	495 î.e.n. <div>Metapontum^[*], Lucania^[*], Magna Graecia </div>
Părinți	Mnesarchus ^[*]
Căsătorit cu	Theano ^[*]
Copii	Mnesarchus ^[*] ^[1] <div>Myia^[*]<div>Damo^[*]<div>Telauges^[*]<div>Arignote^[*] </div></div></div></div>
Etnie	grec
Ocupație	matematician <div>filozof<div>om politic<div>scriitor<div>muzicolog^[*]<div>teoretician al muzicii^[*] </div></div></div></div></div>

Activitate

Domiciliu	Crotone
Influențat de	Pherecydes of Syros ^[*] , Anaximandru , Thales din Milet

Modifică date / text

Prezentarea filosofiei lui Pitagora

Ideea filosofică principală a pitagorismului este că numerele reprezintă esența lucrurilor, iar universul este un sistem ordonat și armonios de numere și raporturi numerice.

Aristotel spune că în concepția pitagoreică „numărul constituie substanța tuturor lucrurilor” (*Metafizica*, 987a) și că „lucrurile constau din imitația numerelor” (*ibid.*, 987b), adică numărul este un fel de paradigmă a cărei imitație sunt lucrurile.

Doctrina despre număr

Monada

Punctul de plecare al teoriei pitagoreice despre principiul numeric al lumii este *unitatea* sau *monada* (*he monas*). Monada este principiu, esență a lucrurilor, deoarece orice lucru este unu (este o unitate). În acest sens, Unitatea nu este număr, ci *generatoare a numerelor*.

Proprietățile fundamentale ale numărului fiind *paritatea și imparitatea*, Unitatea le conține în sine pe amândouă. Ceea ce e *impar* este considerat limitat, finit, iar ceea ce e *par* este considerat nelimitat, infinit. Argumentul este că, reprezentând numerele prin puncte dispuse în plan, seria numerelor nepereche generează un pătrat, considerat figură perfectă și finită, iar seria numerelor pereche un dreptunghi, socotit figură imperfectă și nedefinită.

Din unitate se nasc numerele și, din ele, lucrurile; de aceea, unitatea mai este numită „mama lucrurilor”.

Doimea nedefinită

Al doilea principiu cosmologic este *doimea* sau *diada nedeterminată* (*duas aoristos*). Ea este nedeterminată fiindcă are o natură *pură*, deci nelimitată, nedefinită. Nici ea nu este număr, ci *principiu al numerelor*.

Din aceste două principii, *monada* și *doimea nedefinită* iau naștere numerele. Monada, ca principiu activ, introduce *determinarea* în *duas aoristos* și astfel apare numărul doi. Celelalte numere se nasc prin adăugarea succesivă a unității.

Generarea numerelor

În acest fel, mișcarea unității creează toate numerele, pînă se ajunge la 10, care este suma primelor patru numere ($1+2+3+4=10$). Din acest motiv numărul zece este numit *tetradă* sau *tetraktys* (forță eficientă), deoarece funcționează ca bază și odată cu el reîncepe numărătoarea prin adăugarea succesivă a unității. Astfel, *numărul zece* este considerat *numărul perfect*, iar membrii ordinului pitagoreic jurau pe acest număr

Astfel iau naștere numerele.

Generarea universului sensibil (a lucrurilor)

Monada este asociată punctului, diada corespunde liniei, triada semnifică suprafața, iar tetrada corpul geometric (spațialitatea). Spațialitatea este modelul matematic al corpului sensibil dar și condiția de posibilitate a corporalității. În acest moment, pitagoricienii gîndesc condiția de posibilitate (rațională) ca și o cauză suficientă pentru corpuri. Distincția simplă între *sterea schemata* ("figuri spațiale") și *aistheta schemata* ("figuri corporale") reprezintă un argument conform căruia spațialitatea precede, condiționează și asigură apariția corporalității.

Aceste idei vor fi împărtășite și de Platon, conform mărturiei lui Aristotel, care informează că magistrul său ar fi susținut, la un moment dat, teoria despre *eidōs-arithmós*, idei–numere, teorie care își are probabil originea în doctrina pitagoreiciană despre numărul ideal, *arithmós eidētikos*. În această privință, Aristotel pare să se refere la învățătura nescrisă a lui Platon, *agrapha dogmata*.

Armonia universală

Grație lui Pitagora și pitagoricienilor, filosofia greacă își consolidează ideea de *Kosmos* și *armonie*. Determinarea numerică armonioasă este esențială pentru înțelegerea unor fenomene universale diverse.

Teoria despre muzică

Sunetele muzicale sunt explicate de pitagoricieni tot prin teoria armoniei numerice. Astfel, diferențele dintre sunete le apar ca *raporturi numerice*, sunetele muzicale fiind astfel determinabile matematic. Pitagora stabilește raporturile numerice pentru principalele intervale muzicale: octava 2:1; cvinta 3:2; cvarta 4:3; ton 9:8.

Cosmologia

Numerele au o funcție explicativă și pentru corpurile cerești. Tot Aristotel este cel care relatează că pitagoricienii considerau că zece fiind numărul perfect, corpurile cerești trebuie să fie tot zece la număr. Dat fiind că numai nouă sînt vizibile, ei inventează un al zecelea, pe care-l numesc *Antihton* (Contrapământ).

Cele zece corpuri cerești, gândite a avea formă sferică, sînt următoarele: Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn, Soarele, Luna, Pământul, Calea lactee (stelele fixe) și Contrapământul.

În centrul universului se află o masă de foc, iar Pământul se mișcă în cerc în jurul focului central (care nu este identic cu soarele ci mai degrabă funcționează ca un termen denumit Sufletul universului).

Datorită acestei idei despre rotirea pământului, heliocentrismul copernician a fost adesea prezentat în epoca Renașterii ca o revenire la pitagorism.

Muzica sferelor

Cele zece sfere emit sunete, ca orice corp aflat în mișcare. Fiecare sferă produce un sunet diferit, conform mărimii și vitezei sale de mișcare. În acest fel ia naștere un sunet armonic produs de sferele în mișcare, *muzica sferelor*. Noi nu percepem distinct această muzică pentru că trăim în ea și o auzim tot timpul. Mișcarea sferelor cerești este exprimabilă prin raporturi numerice necesare.

Teoria despre suflet

Sub înrîurire orfică, pitagoricienii profesau credința în natura distinctă a sufletului față de cea a trupului. Pitagora credea că sufletul este pur și nevinovat, dar se află închis în trup ca într-un mormânt.

Pitagoreicii au încercat explicații numerice inclusiv în concepția despre suflet. Sufletul este definit ca acordul sau armonia dintre diferitelor sale facultăți, această armonie fiind la rândul ei exprimabilă numeric.

Etica

În etică se consideră că există zece virtuți, în acord cu numărul perfect. Fiecărei virtuți i se asociază câte un număr

Pitagorismul este un mod de viață, întemeiat pe principii riguroase cu privire la hrană, îmbrăcăminte, conduita în intimitate și în viața publică, pe care grecii îl priveau cu un respect profund.

Bibliografie

- Cosma, D., *Socrate, Bruno, Galilei în fața justiției* Editura Sport-Turism, București, 1982
- Bernal, J. D., *Știința în istoria societății* Editura Politică, București, 1964

Vezi și

- [Teorema lui Pitagora](#)

Note

- [^] [Mnesarchus](#)
- [^] "The dates of his life cannot be fixed exactly but assuming the approximate correctness of the statement of Aristoxenus (ap. Porph. VP. 9) that he left Samos to escape the tyranny of Polycrates at the age of forty, we may put his birth round about 570BC, or a

few years earlier. The length of his life was variously estimated in antiquity but it is agreed that he lived to a fairly ripe old age, and most probably he died at about seventy-five or eighty" William Keith Chambers Guthrie, (1978), *A history of Greek philosophy* Volume 1: The earlier Presocratics and the Pythagoreans, page 173. Cambridge University Press

Legături externe

- [Pitagora - magicianul numerelor](#)
- [Pitagora din Samos](#) 24 iulie 2012, N. Balca, *CrestinOrtodox.ro*

Acest articol face parte din seria **filozofilor presocratici**

Școala milesiană: [Thales](#) • [Anaximandru](#) • [Anaximene](#)

Școala pitagoreică: [Pitagora](#) • [Alcmeon](#) • [Philolaos](#) • [Archytas](#)

Școala din Efes : [Heraclit](#) — **Școala eleată** : [Xenofan](#) • [Parmenide](#) • [Zenon din Eleea](#) • [Melissos din Samos](#)

Pluraliștii : [Anaxagora](#) • [Empedocle](#) — **Atomiștii** : [Leucip](#) • [Democrit](#)

Sofiști : [Protagoras](#) • [Prodicos](#) • [Gorgias](#) • [Hippias](#) • [Critias](#)

[Diogenes din Apollonia](#)

Adus de la <https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Pitagora&oldid=12329789>

Ultima editare a paginii a fost efectuată la 15 august 2018, ora 20:46.

Acest text este disponibil sub licența [Creative Commons](#) cu atribuire și distribuire în condiții identice pot exista și clauze suplimentare. Vedeți detalii la [Termenii de utilizare](#)